

Talousarvion 2026 suunnittelukehys

Kaupunginhallitus 04.08.2025 § 231
486/02.02.00/2025

Kuntalain ohjaus talousarvion laatimiseen on yksielitteinen. Kuntalain 110 §:n mukaan; Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kuntarakennelaissa tarkoitetun uuden kunnan alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja talousenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Talousarviota ohjaava suunnittelukehys talousarviovuodelle 2026 ja suunnitelmavuosille 2027-2028 on kaupunginhallituksen hyväksymä ohjeistus talousarvion lähtökohdille ja tavoitteille.

Suunnitelmaraamissa on huomioitu valtionosuuksien alustava suunnitelma sekä verotuloennuste. Pohjana raamissa muutoin käytetään syksyllä 2022 valtuuston vahvistamaa tasapainotusohjelmaa sekä talousarviota 2025 ja talousennusteen 2025 tietoja sekä tiedossa olevia kustannuskehysten muutoksia.

Talousarvioennuste ilman sopeuttamista olisi alijäämäinen 748th euroa. Sopeuttamistarve on laskettu toimintakatteiden suhteessa palvelualoille. Käytännössä toimintakatteiden sopeutustarve tarkoittaa sitä, että palvelualojen tulee sopeuttaa talousarvionsa toimintakatteidensa suhteessa..

Verotulot on talousarvion laadintakehyksessä laskettu voimassa olevien veroprosenttien mukaisesti. Verotulojen arvioinnissa hyödynnetään Kuntaliiton veroennustekehikkoa. Verotulojen ennakoidaan vuonna 2026 olevan 27,6 miljoonaa euroa. Verotulot kasvavat vuoden 2025 ennusteesta 900th euroa. Tämä puolestaan näkyy valtionosuuserän pienentymisenä.

Mikäli veroennuste muuttuu tämän hetkisestä ennusteesta merkittävästi heikommaksi suunnittelukehystä tulee tarkentaa. Kaupunginvaltuusto tekee vuoden 2026 veroratkaisun kokouksessaan 27.10.2025.

Kuntaliiton viimeisimmän (26.6.2025) alustavan valtionosuusennusteen, mikä pohjautuu valtiovarainministeriön tekniseen laskelmaan, mukaan Mänttä-Vilppulan valtionosuus vuonna 2026 olisi -221 844 euroa. Tästä peruspalvelujen valtionosuus on -862 284 euroa, verotulomenetyksien korvaus 1 019 829 euroa ja verotuloihin perustuva tasaus 25 750 euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksissa ennakkona käytetään vuoden 2025 arviota eli noin -0,5 miljoonaa euroa. Valtionosuudet tulevat tarkentumaan syksyn aikana ja valtionosuuksiin voi siten tulla merkittäviäkin muutoksia, minkä vuoksi suunnittelukehystä voidaan joutua tarkentamaan syksyllä.

Omaa tulorahoitusta suunniteltaessa on huomioitava, että kaupungilla ei juurikaan ole enää realisoitavaa omaisuutta tai sijoituksia tasapainottamaan tulojäämää. Periaatteena talousarviota suunniteltaessa on, että toimintojen menot suhteutetaan käytettävissä oleviin tuloihin. Toimintatuottojen suunnitelmallinen kehitys on huomioitava talousarviosuunnitelmissa siten, että toimintatuotoilla pystytään kattamaan toimintamenot mahdollisimman laajasti. Maksujen ja taksojen määrittelyyn tulee kiinnittää erityistä huomiota huolehtien siitä, että ei-lakisääteiset palvelut toimisivat mahdollisuuksien mukaan omilla toimintatuotoillaan.

Investoinnit tulee kuitenkin suhteuttaa poistoihin huolehtien siitä, että vuosikate riittää kattamaan kasvavat poistot. Kestävä ylläpito ja korjausinvestointitaso nykyisellä tulorahoituksella on noin 2 miljoonaa euroa. Tällöin poistotaso ei kasva kestävämmäksi.

Talousarvion rinnalla laaditaan henkilöstösuunnitelma, josta ilmenee vakituisen ja määräaikaisen henkilöstön tarve. Vastaavasti budjetista tulee löytyä henkilöstösuunnitelmaan varatulle henkilöstölle määrärahat.

Valmistelu ja lisätiedot:
talousjohtaja Hanna-Maija Oksanen,
hanna-maija.oksanen(at)taidekaupunki.fi, 044 728 8651

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Anne Heusala
Päätösesitys	Kaupunginhallitus hyväksyy liitteenä olevan suunnitelmaraamin talousarviolle 2026 ja antaa sen lautakunnille toteutettavaksi.
Päätös	Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.